

Víctima: Joan Cunill Cañellas
Autoria: Maria Cunill

Carta de Maria Cunill a son pare, Joan Cunill Cañellas

Estimat papà,

Som la teva filla Maria, la petita. Vaig néixer quan a tu ja t'havien assassinat, però t'he sentit sempre i he demanat molt per tu. Record que en aquells anys grisos i foscos del franquisme, la tia em deia «ses ninetes no en xerren d'això», però jo, a pinyó fix, no he deixat mai de cercar respostes.

Tenc un quadre que un amic em va regalar, un quadre pintat des d'una fotografia teva i una altra de *sa mamà*, al quadre estau junts, feliços i guapos, el tenc penjat al saló i voldràs creure que quan pas per davant sembla que m'estau mirant els dos, que me seguiu mentre camín? Oh! Com m'agrada la vostra mirada còmplice! Sembla que m'estau dient: «molt bé Marieta, filla estimada, molt bé per tot el que fas per la memòria dels nostres».

A *mumareta* també la record molt. Quan ens digueren que t'havien mort, a la presó del penal de Santa Maria, a Cadis, ens tornaren roba i un cinturó teus i la funda del teu coixí; *sa mamà* va descobrir un missatge al revers del teu cinturó que havies escrit amb un objecte punxant o rasant amb les teves pròpies ungles. Ens deies que marxàssim cap a Mallorca, que la teva família d'aquí ens ajudaria, ja devies veure que et podien matar i volies que estiguéssim salvaguardades i tan bé com fos possible. A part de matar-te, pare meu, ens robaren ca nostra i el forn de Cadis. *Sa mamà*, en avançat estat de gestació, et va fer cas i cap a Palma marxàrem, és per això que jo vaig néixer a Palma.

Ens quedàrem sense res, així que *mumareta* va haver de fer molta feina, rentava roba de sol a sol, amb la pena, sense drets i marcada per sempre. La mires a la foto de quan hi eres tu i tot estava bé, abans que els feixistes armassin el cop d'estat contra la nostra República, i la veus guapa i sana, i la mires en una foto que es va fer sols uns anys després i no sembla la mateixa: prima, trista i sense salut. De fet, va morir cinc anys després de tu, malalta de tuberculosi va anar a morir amb la padrina a Cadis, i jo vaig quedar soleta amb la tia.

Vull que sàpigues també que amb el temps vaig conèixer un bon home i m'hi vaig casar. Tenc dos fills preciosos, un fill i una filla, els teus nets, papà, que també t'estimen perquè els he transmès la teva memòria.

També et vull contar que, tot i les moltes dificultats en la lluita per la recuperació de la memòria històrica, en el camí ens trobam amb molt bona gent, la meva estimada gent de l'Associació Memòria de Mallorca, que tant ha fet. Entre totes pitjam perquè surtin endavant projectes i drets.

Papaíto meu, a vegades pens en tot això que vaig passar de petita, quan les nines de l'escola em deien «on és es teu papà» i jo no sabia què contestar. Quina pena que tenia! Però al llarg del temps he comprès que en el fons sempre ho he sabut, estimat pare meu, jo sempre he sabut on eres: al meu cor, aquí és on et tenc i et tendré, sempre amb mi al meu cor.

Una abraçada molt forta als dos de la vostra filla Maria.

PD: Perquè el meu testimoni serveixi perquè pus mai més cap infant es quedi sol, sense pares i sense respostes a causa de cops d'estat contra democràcies, guerres i repressions, gràcies en nom meu i dels meus fills per deixar-m'ho compartir.

A la memòria del meu estimat pare: Joan Cunill Cañellas.

Maria Cunill
Febrer 2023